

СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ
СОЦІАЛЬНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ І СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ
 для здобувачів вищої освіти 3 курсу денної форми здобуття освіти (2023-2024 р.н.)
 освітньої програми «Технології парфумерно-косметичних засобів»
 спеціальності 226 «Фармація, промислова фармація»
 галузі знань 22 «Охорона здоров'я»
 другого (магістерського) рівня вищої освіти

ВИКЛАДАЧ

БРАТИШКО
Юлія Сергіївна

yezjf@nuph.edu.ua

1. **Назва закладу вищої освіти та підрозділу:** Національний фармацевтичний університет, кафедра управління та забезпечення якості у фармації.
2. **Адреса:** м. Харків, вул. Олександра Невського, 18, 3-й поверх, т. 057-771-81-47.
3. **Веб-сайт:** <https://quality.nuph.edu.ua>
4. **Інформація про викладача:**

Братішко Юлія Сергіївна

Доктор фарм. наук, професор кафедри управління та забезпечення якості у фармації, відповідальна за навчальні плани освітньо-професійної програми «Управління охороною здоров'я та фармацевтичним бізнесом», супервайзер СУЯ НФаУ кафедри управління та забезпечення якості у фармації. Досвід науково-педагогічної діяльності – 17 років. Член Української асоціації з розвитку менеджменту та бізнес-освіти (УАРМБО), член ГО «Вінницька обласна асоціація фармацевтів «Cum Deo», член Громадської наукової організації «Міжнародний центр з розвитку науки і технологій», Голова фахової атестаційної комісії з прийому вступних випробувань за спеціальністю 073 «Менеджмент». Викладає освітні компоненти: «Соціальний менеджмент і соціальна відповідальність», «Управління персоналом і трудове право», «Управління персоналом», «Самоменеджмент і комунікативний менеджмент», «Економіка інноваційної діяльності», «Інноваційний менеджмент», «Управління інноваційним розвитком та конкурентоспроможністю організацій», «Економіка праці та соціально-трудові відносини». Автор і співавтор 1 національного підручника, 10 навчальних посібників, 8 монографій, 9 науково-методичних рекомендацій, понад 30 навчально-методичних рекомендацій, понад 100 тез доповідей конференцій різних рівнів, понад 80 наукових та фахових статей у вітчизняних та закордонних виданнях, 9 термінів фармацевтичної енциклопедії. Наукові інтереси: управління фармацевтичним персоналом, соціальна відповідальність фармацевтичного бізнесу.

5. **Консультації** відбуваються згідно з розкладом он-лайн, який розміщено на сайті кафедри управління та забезпечення якості у фармації за посиланням <https://quality.nuph.edu.ua/>.

6. **Анотація освітньої компоненти:** освітня компонента «Соціальний менеджмент і соціальна відповідальність» є вибірковою для другого (магістерського) рівня зі спеціальності 226 Фармація, промислова фармація освітньої програми «Технології парфумерно-косметичних засобів». Її основним завданням є підготовка магістра фармації, промислової фармації, що володіє знаннями і практичними навичками з методологічних, методичних, нормативно-правових та організаційно-економічних аспектів формування і розвитку системи соціального менеджменту і соціальної відповідальності фармацевтичних організацій та закладів охорони здоров'я.

7. **Мета освітньої компоненти:** Метою викладання освітньої компоненти «Соціальний менеджмент і соціальна відповідальність» є оволодіння знаннями щодо теорії та практики соціально відповідального управління фармацевтичними організаціями та закладами охорони здоров'я з урахуванням міжнародних стандартів, чинного національного законодавства та формування у здобувачів вищої освіти відповідних професійних компетентностей.

8. **Компетентності відповідно до освітньо-професійної програми:**

Soft- skills / Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. Здатність діяти соціально відповідально та громадянсько свідомо.

9. **Програмні результати навчання (ПРН):**

ПРН 1. Проводити професійну діяльність у соціальній взаємодії основаній на гуманістичних і етичних засадах; ідентифікувати майбутню професійну діяльність як соціально значущу для здоров'я людини.

10. **Статус освітньої компоненти:** Обов'язкова.

11. Пререквізити освітньої компоненти: «Соціальний менеджмент і соціальна відповідальність» входить до комплексу підготовки магістрів фармації, промислової фармації, який забезпечується обов'язковими освітніми компонентами: «Фармацевтичний маркетинг та менеджмент», «Соціальна фармація» тощо.

12. Обсяг освітньої компоненти: 3 кредити ЕКТС: 27 години аудиторних занять, з них – 19 годин лекцій, 8 годин – семінарських занять, 63 години самостійної роботи.

13. Організація навчання:

Формат викладання освітньої компоненти: онлайн-формат.

Зміст освітньої компоненти:

Змістовий модуль 1. Соціальний менеджмент і соціальна відповідальність

Тема 1. Сутність соціального менеджменту і соціальної відповідальності бізнесу.

Об'єкт, предмет і завдання освітньої компоненти. Історичні етапи та передумови виникнення соціального менеджменту та соціальної відповідальності бізнесу. Категоріальний апарат соціального менеджменту та соціальної відповідальності бізнесу. Характеристика суб'єктів та об'єктів соціального менеджменту та соціальної відповідальності бізнесу. Сутність та складові зовнішньої соціальної відповідальності бізнесу. Напрями формування внутрішньої соціальної відповідальності закладів охорони здоров'я та фармацевтичних компаній. Принципи соціальної відповідальності бізнесу. Критерії соціальної відповідальності. Причини розвитку руху в області соціальної відповідальності і соціального менеджменту у медицині та фармації.

Тема 2. Культура та етика ведення бізнесу.

Сутність та види культури бізнесу. Основні принципи етики бізнесу. Стандарти етичної поведінки. Принципи етики закладів охорони здоров'я. Принципи етики фармацевтичного бізнесу. Особливості етики медичного та фармацевтичного бізнесу. Проектування корпоративного етичного кодексу закладів охорони здоров'я та фармацевтичних компаній.

Тема 3. Регулювання соціальної відповідальності бізнесу.

Документи, що регулюють соціальну відповідальність бізнесу на глобальному рівні. Міжнародні стандарти регулювання взаємовідносин між суб'єктами та об'єктами соціальної відповідальності бізнесу. Характеристика моделей загального управління якістю на підприємстві. Нормативно-правова база соціального менеджменту і соціально відповідального управління в Україні. Особливості регулювання соціальної відповідальності закладів охорони здоров'я. Особливості регулювання соціальної відповідальності фармацевтичного бізнесу. Документальне забезпечення соціальної відповідальності бізнесу на підприємстві.

Тема 4. Національні моделі соціальної відповідальності.

Американська модель корпоративної соціальної відповідальності. Британська модель корпоративної соціальної відповідальності. Європейська модель корпоративної соціальної відповідальності. Азійська модель корпоративної соціальної відповідальності. Пострадянська модель корпоративної соціальної відповідальності. Характеристика української моделі корпоративної соціальної відповідальності. Особливості формування української моделі корпоративної соціальної відповідальності.

Тема 5. Формування системи соціальної відповідальності та соціального менеджменту закладів охорони здоров'я та фармацевтичних компаній.

Цілі соціального менеджменту. Підходи до формування соціальної відповідальності бізнесу. Принципи формування соціальної відповідальності бізнесу. Етапи формування соціальної відповідальності бізнесу. Особливості формування соціальної відповідальності фармацевтичного бізнесу. Менеджер із соціальної відповідальності та вимоги до цієї посади. Особисті якості менеджера із соціальної відповідальності. Залучення персоналу до системи управління соціальною відповідальністю. Створення умов для професійного розвитку менеджерів із соціальної відповідальності. Комунікаційні зв'язки між структурними підрозділами організації в системі управління соціально відповідальною діяльністю.

Тема 6. Формування відносин закладів охорони здоров'я та фармацевтичних компаній зі стейкхолдерами на принципах соціальної відповідальності.

Сутність та види стейкхолдерів. Принципи формування відносин зі стейкхолдерами. Характеристика стейкхолдерів за напрямами соціально відповідальної діяльності закладів охорони здоров'я та фармацевтичних компаній. Особливості формування відносин зі стейкхолдерами соціальної відповідальності закладів охорони здоров'я та фармацевтичних компаній. Оцінка відносин зі стейкхолдерами. Прийоми встановлення довгострокових партнерських відносин з представниками різних груп стейкхолдерів. Управління соціальною захищеністю медичного та фармацевтичного персоналу.

Тема 7. Оцінка соціальної відповідальності закладів охорони здоров'я та фармацевтичних компаній.

Підходи до оцінки соціальної відповідальності бізнесу. Класифікація показників оцінки соціальної відповідальності бізнесу. Сутність поняття «соціальні інвестиції». Методи оцінки соціальних інвестицій. Інтегральна оцінка соціальної відповідальності із використанням інформаційних технологій.

Тема 8. Соціальний аудит.

Внутрішній соціальний аудит. Особливості внутрішнього соціального аудиту у медицині та фармації. Порядок проведення зовнішнього аудиту соціальної відповідальності. Суб'єкти зовнішнього аудиту соціальної відповідальності у медицині та фармації. Ідентифікація проблем соціально відповідальної діяльності організації.

Тема 9. Соціальна звітність.

Соціальний репортинг як процес забезпечення ефективного функціонування системи соціального менеджменту і соціальної відповідальності організації. Сутність поняття «соціальний (нефінансовий) звіт», необхідність та етапи процесу його складання. Корпоративний звіт щодо реалізації програм соціальної відповідальності: заходи щодо роботи з персоналом, охорони здоров'я та безпечних умов праці, соціально-відповідальної реструктуризації, природоохоронної діяльності та ресурсозбереження, розвитку місцевої громади. Стандарти соціальної звітності. Особливості складання соціальної звітності у медицині та фармації. Порівняння соціальної звітності різних суб'єктів фармацевтичної галузі.

Тема 10. Стратегічні аспекти соціальної відповідальності закладів охорони здоров'я та фармацевтичних компаній.

Етапи формування стратегії соціальної відповідальності бізнесу. Ризики соціально відповідальної діяльності. Мотиви формування та управління системою соціальної відповідальності. Конкурентні переваги, перешкоди під час впровадження соціальної відповідальності бізнесу та шляхи їх подолання. Типи та напрямки стратегічних програм соціальної відповідальності бізнесу. Підходи до реалізації стратегічних програм. Зв'язок системи соціального менеджменту і соціальної відповідальності з концепцією сталого розвитку. Економічна, соціальна та екологічна ефективність соціального менеджменту та соціально відповідальної діяльності як основа сталого розвитку організації.

Семестровий залік.**14. Види та форми контролю:**

Поточний контроль: усне опитування, виступи (наукові доповіді, презентації), активна участь у дискусіях, складання тестових завдань, вирішення ситуаційних (розрахункових) задач, пошукові завдання, комплексні завдання, розробка проєктів елементів забезпечення функціонування системи управління компанії, зведені спостереження тощо.

Контроль змістових модулів: складання тестових завдань, вирішення ситуаційних (розрахункових) задач. Умови допуску до контролю змістових модулів: для допуску до контролю змістового модуля 1 необхідна наявність мінімальної кількості балів за темами змістового модуля 1.

15. Система оцінювання з освітньої компоненти: оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою: поточний контроль – 5-8 балів за тему за практичними та семінарськими заняттями, змістовий модуль 1 – 10-20 балів. Результати семестрового контролю у формі семестрової оцінки оцінюються за шкалою ECTS, 100-бальною та недиференційованою шкалою («зараховано», «не зараховано»).

Бали з освітньої компоненти нараховуються за таким співвідношенням:

Види оцінювання	Максимальна кількість балів
Змістовий модуль 1. Соціальний менеджмент і соціальна відповідальність - оцінювання тем (5-8) (робота на заняттях 5-8): робота на заняттях (усне опитування, виступи (наукові доповіді, презентації), активна участь у дискусіях, складання тестових завдань, вирішення ситуаційних (розрахункових) задач, вирішення комплексних задач з використанням інформаційних технологій, пошукові завдання, зведені спостереження, проєктування елементів забезпечення процесу управління мед- та фармпersonалом); - контроль змістового модуля 1 (складання тестових завдань, вирішення ситуаційних (розрахункових) задач).	100 (100%)

Самостійна робота здобувачів вищої освіти оцінюється під час поточного контролю та під час контролю змістового модуля.

16. Політики освітньої компоненти:

Політика освітньої компоненти («правила гри») визначається вимогами кафедри до здобувача вищої освіти при вивченні освітньої компоненти щодо академічної доброчесності, щодо відвідування занять, щодо дедлайнів, відпрацювання, підвищення рейтингу, ліквідації академічної заборгованості, щодо оскарження оцінки з освітньої компоненти (апеляцій) тощо.

Так, *політика щодо академічної доброчесності* ґрунтується на засадах академічної доброчесності, наведених в ПОЛ «Про заходи щодо запобігання випадків академічного плагіату у НФаУ» (<https://nuph.edu.ua/akademichna-dobrochesnist/>). Списування при оцінюванні успішності здобувача вищої освіти під час контрольних заходів на практичних (семінарських) заняттях, контролю змістових модулів та семестрового екзамену заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Реферати (наукові доповіді) повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу. Виявлення ознак академічної

недобросовісності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її не зарахування викладачем.

Політика щодо відвідування занять. Здобувач вищої освіти зобов'язаний відвідувати навчальні заняття (ПОЛ «Про організацію освітнього процесу НФаУ» (<https://nuph.edu.ua/polozhennya-shhodo-organizacii-osvitnogo-procesu-u-nfau/>)) згідно з розкладом (<https://nuph.edu.ua/rozklad-zanyat/>), дотримуватися етичних норм поведінки.

Політика щодо дедлайнів, відпрацювання, підвищення рейтингу, ліквідації академічної заборгованості.

Відпрацювання пропущених занять здобувачем вищої освіти здійснюється відповідно до ПОЛ «Положення про відпрацювання студентами пропущених навчальних занять та порядок ліквідації академічної різниці в навчальних планах у НФаУ» (https://nuph.edu.ua/wp-content/uploads/2018/09/pol-a2.2-10-182_polozhennja-pro-vidpracjuvannja-propushhenih-zanjat-ta-porjadok-likvidacii-akademichnoi-riznici-1.pdf) згідно з встановленим на кафедрі графіком відпрацювань пропущених занять. Підвищення рейтингу та ліквідація академічної заборгованості з освітньої компоненти здійснюється здобувачами освіти відповідно до порядку, наведеного в ПОЛ «Про порядок оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у НФаУ» (https://nuph.edu.ua/wp-content/uploads/2020/11/pol-a2.2.-32-031_polozhennja-pro-porjadok-ocinjuvannja-rezultativ-navchannja-zvo-u-nfau-red.05-2022.pdf). Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися усіх строків, визначених кафедрою для виконання видів письмових робіт з освітньої компоненти. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку – до 20% від максимальної кількості балів за даний вид роботи.

Політика щодо оскарження оцінки з освітньої компоненти (апеляцій). Здобувачі вищої освіти мають право на оскарження (апеляцію) оцінки з освітньої компоненти, отриманої під час контрольних заходів. Апеляція здійснюється відповідно до ПОЛ «Положення про оскарження результатів семестрового контролю знань здобувачів вищої освіти у НФаУ» (https://nuph.edu.ua/wp-content/uploads/2016/12/pol-a2.2-38-050_polozhennja-pro-oskarzhennja-rezultativ-pidsumkovogo-kontrolju-znan-zdobuvachami-vishhoi-osviti-u-nfau-red.01-2021.pdf).

Політика щодо визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти здобувачами вищої освіти. Визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти здобувачами вищої освіти здійснюється відповідно до ПОЛ «Про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти здобувачами вищої освіти у НФаУ» (https://nuph.edu.ua/wp-content/uploads/2020/11/pol-a2.3-32-208_polozhennja-pro-porjadok-viznannja-rezultativ-navchannja-otrimanih-shljahom-neformalnoi-ta-informalnoi-osviti-red.02-2022.pdf). Для оцінювання результатів неформального та/або інформального навчання здобувача вищої освіти атестаційна комісія визначає обсяг і методи демонстрації та вимірювання цих результатів навчання з урахуванням їх змісту та можливої специфіки. Методи демонстрації та вимірювання результатів неформального та/або інформального навчання заявника можуть відрізнятися від методів, які застосовуються для здобувачів освіти в рамках відповідної освітньої програми, водночас вони повинні забезпечувати змістову валідність оцінювання. Атестаційна комісія приймає рішення про визнання результатів неформального та/або інформального навчання здобувача, якщо за підсумками оцінювання підтверджено відповідність цих результатів результатам навчання, передбаченим відповідною освітньою програмою.

17. Інформаційне та навчально-методичне забезпечення дисципліни:

Обов'язкова література	<ol style="list-style-type: none"> 1. Соціальний менеджмент і соціальна відповідальність : [Електронний ресурс] : навч. посіб. для здобувачів вищ. освіти, що навч. за освітньо-професійною програмою «Управління охороною здоров'я та фармацевтичним бізнесом» / О. В. Посилкіна, Ю. С. Братішко. – Х., НФаУ, 2023. – 156 с. 2. Посилкіна, О. В. Соціальна відповідальність : конспект лекцій для здобувачів вищої освіти економічних спеціальностей / О. В. Посилкіна, Ю. С. Братішко. – Х. : НФаУ. – 2018. – 152 с. 3. Братішко Ю. С., Посилкіна О. В. Соціальний менеджмент та соціальна відповідальність: метод. рек. до практ. занять. – Х. : НФаУ, 2021. – 40 с. 4. Братішко Ю. С., Посилкіна О. В. Соціальний менеджмент та соціальна відповідальність: метод. рек. до самостійної роботи. – Х. : НФаУ, 2021. – 40 с. 5. Посилкіна О. В., Братішко Ю. С. Соціальний менеджмент та соціальна відповідальність: метод. рек. до семінарських занять для здобувачів вищої освіти, які навчаються за освітньо-професійною програмою «УОЗФБ». – Х. : НФаУ. – 2020. – 27 с. 6. Соціальне управління [Текст] : навч. посіб. для ВНЗ / А. Г. Хоронжий. – Львів : Магнолія 2006, 2017. – 290 с.
Додаткова література для поглибленого вивчення	<ol style="list-style-type: none"> 1. Братішко Ю. С. Теоретичні та практичні підходи до управління системою соціальної відповідальності у фармації: автореф. дис... д. фармацевт. н.: 15.00.01. Х., 2021. 2. Посібник КСВ. Базова інформація з корпоративної соціальної відповідальності [Електронний ресурс] / авт.-уклад.: О. Лазоренко, Р. Колишко. – Електрон. текстові дан.

освітньої компоненти	<p>– К. : Енергія, 2010. – 96 с.</p> <p>3. Корпоративна соціальна відповідальність: еволюція та розвиток теоретичних поглядів [Текст] / А. Колот // Економічна теорія : науковий журнал. – 2013. – № 4. – С. 5-26.</p> <p>4. Дослідження ролі психологічного стимулювання персоналу в соціальному менеджменті фармацевтичних організацій / А. А. Котвіцька, О. М. Вороніна, І. В. Кубарева, Н. В. Чмихало // Фармацевтичний часопис. – 2017. – № 2. – С. 87-90.</p> <p>5. Толочко, В. М. Дослідження послідовності витрат на соціальний захист спеціалістів фармації та їх пріоритетів на рівні фармацевтичного закладу / В. М. Толочко, М. В. Зарічкова // Менеджмент та маркетинг у складі сучасної економіки, науки, освіти, практики: зб. наук. ст. IV Міжнар. наук.-практ. Internet-конф., м. Харків, 24-25 берез. 2016 р. – Харків : НФаУ, 2016. – С. 219-221.</p> <p>6. Толочко, В. М. Дослідження загальної структури соціального паспорту аптечного закладу та його основних етапів впровадження / В. М. Толочко, М. В. Зарічкова // Менеджмент та маркетинг у складі сучасної економіки, науки, освіти, практики : зб. наук. робіт щоріч. V Міжнар. наук.-практ. дистанц. конф., м. Харків, 30-31 берез. 2017 р. – Х., 2017. – С. 252-254.</p> <p>7. Зарічкова, М. В. Дослідження системи соціальних послуг як одного з елементів соціального захисту спеціалістів фармації / М. В. Зарічкова // Менеджмент та маркетинг у складі сучасної економіки, науки, освіти, практики : матеріали III міжнар. наук.-практ. Internet- конф., м. Харків, 26-27 берез. 2015 р. – Х. : НФаУ, 2015. – С. 115-117.</p> <p>8. Братішко Ю. С., Посилкіна О. В. Дослідження стану підготовки менеджерів із соціальної відповідальності для потреб фармацевтичної галузі. <i>Соціальна фармація в охороні здоров'я</i>. 2019. Т. 5, № 4. С. 40–48.</p> <p>9. Братішко Ю. С., Посилкіна О. В. Методичні підходи до ідентифікації і оцінки ризиків соціально відповідальної діяльності фармацевтичних компаній. <i>Управління, економіка та забезпечення якості в фармації</i>. 2020. № 3. С. 28–34.</p> <p>10. Братішко Ю. С., Посилкіна О. В. Розуміння сутності соціальної відповідальності фармацевтичного бізнесу та необхідності її державного регулювання. <i>Norwegian Journal of development of the International Science</i>. 2021. № 54 (part 2, pharmaceuticals). P. 58–66.</p>
Актуальні електронні інформаційні ресурси (журнали, сайти тощо) для поглибленого вивчення освітньої компоненти	<p>1. Офіційний сайт державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/</p> <p>2. Офіційний сайт Верховної ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://rada.gov.ua</p> <p>3. Офіційний сайт бібліотеки ім. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/</p> <p>4. Центр дистанційних технологій навчання НФаУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.pharmel.kharkiv.edu</p> <p>5. Офіційний сайт кафедри управління та забезпечення якості у фармації НФаУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://quality.nuph.edu.ua/</p> <p>6. Офіційний сайт Наукової бібліотеки НФаУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://lib.nuph.edu.ua/</p> <p>7. Сайт «Центр Розвиток Корпоративної соціальної відповідальності» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://csr-ukraine.org/</p>
Система дистанційного навчання Moodle	<p>https://pharmel.kharkiv.edu/moodle/course/view.php?id=5107</p>

18. Технічне й програмне забезпечення освітньої компоненти: наявність персонального комп'ютера/ ноутбука/планшета/смартфона із доступом в Інтернет та встановленим ZOOM пристроєм, Microsoft Office, Microsoft Office Visio, віртуальне навчальне середовище Moodle.